

УДК 331.5.024.5

Шаталова Л.С., к.е.н., доцент
ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень
Національної академії наук України»

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА РЕАЛІЇ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Російська агресія проти України зруйнувала еволюційний хід розвитку подій в нашій державі. Деструктивний вплив чинників зовнішнього середовища обумовлює біфуркаційні трансформаційні процеси в більшості сферах життєдіяльності українського суспільства, в тому числі і в економіці. Наслідками необґрунтованої жорстокої агресії російської армії, на превеликий жаль, стали загибель десятків тисяч українців, руйнування екосистеми, знищення об'єктів промислової та соціальної інфраструктури, підприємств і цілих галузей економіки України. З великими зусиллями абстрагуючись від емоційної складової, потрібно визначати шляхи відбудови руйнувань безглуздою війною, в тому числі і економічної системи. Велике значення в процесах відбудови матимуть люди, оскільки їхній досвід, знання, навички стануть визначальним фактором у відтворювальних процесах української економіки.

Тенденції розвитку ринку праці в Україні в коротко- та середньостроковій перспективі кардинально відрізняться від загальносвітових. Наслідком подій, що відбуваються на території нашої держави протягом останніх трьох місяців, стало зменшення чисельності населення і кардинальні зміни його статево-вікової структури. Печальна статистика кількості загиблих мирних мешканців та чоловіків працездатного віку, які захищають нашу країну. Велика кількість людей шукає прихистку в інших країнах світу. Станом на

01.06.2022 р. з початку російської агресії із України виїхало 6983,041 тис. осіб, повернулися в Україну 2102,047 тис. осіб [1].

За розрахунками Міжнародної організації праці з початку російської агресії станом на травень 2022 р. в Україні було втрачено приблизно 4,8 млн робочих місць, що становить 30% робочих місць, які існували в Україні до початку конфлікту. Із загальної кількості біженців приблизно 2,75 млн людей працездатного віку, 1,2 млн (43,5%) з яких раніше працювала і втратила або залишила роботу. Дві третини з них мають вищу освіту, а 49% зайняті у професіях, які вимагають високої кваліфікації [2].

Зменшення чисельності населення і робочої сили є загрозою майбутньому економіки України, оскільки створення робочих місць є більш оперативним процесом порівняно з відтворенням робочої сили. Слід акцентувати увагу державних діячів на тому, що одним із пріоритетних завдань в тяжких воєнних умовах має бути максимально можливе збереження робочої сили як специфічного товару. Важливо зберегти життя людей та їхні фізичні та духовні здатності створювати споживчу вартість, оскільки відтворення робочої сили вимагатиме десятків років. Головним пріоритетом державної політики повинна бути швидка інтеграція працездатного населення в трансформовану систему суспільно-економічних відносин шляхом проведення виваженої державної політики зайнятості.

Великі втрати української економіки внаслідок воєнної агресії сусідньої країни обумовлюють необхідність орієнтації, в першу чергу, на промислову галузь (країні потрібні засоби виробництва), яка генеруватиме велику кількість робочих місць. Локомотивами економічного відтворення в післявоєнний період в Україні мають стати галузі, що вироблятимуть продукцію, яка матиме попит на великих світових ринках, та забезпечуватимуть великий рівень зайнятості. За даними НАН України, перспективними галузями в майбутньому української економіки виступають атомна енергетика, титанове, літійове та алюмінієве

виробництво, чорна металургія, важке енергомашинобудування, фармацевтична промисловість та виробництво медичної техніки, новітні нафтохімічні виробництва виготовлення органічних продуктів, виробництво синтетичних рідких палив, аграрна селекція та генетика.

Важливо усвідомити, що в умовах міцної світової підтримки економіка України повинна стати центром тяжіння не тільки фінансових ресурсів, а, в першу чергу, – сучасних світових технологій. Вже сьогодні активізувалась робота по відновленню діяльності спеціальних (вільних) економічних зон на відносно безпечних територіях України як одного із інструментів прискорення технічного і технологічного розвитку. Важливо заздалегідь зрозуміти, що впровадження сучасних технологій робитиме нові виклики здобувачам роботи, які вимушені будуть набувати нових професійних компетенцій з метою адаптації до змін на ринку праці.

В короткостроковій перспективі ринок праці в Україні залишатиметься ринком роботодавця, оскільки попит на роботу перевищуватиме її пропозицію. Тривалість та зміст роботи, форми зайнятості, рівень оплати праці визначатимуться роботодавцем, що підтверджують норми Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2136-IX.

Важливо зазначити, збільшення попиту на робочу силу відбуватиметься нерівномірно за галузями економіки. З об'єктивних причин першочергово відновлюватимуться галузь будівництва та пов'язані з нею сфери діяльності, а галузі туризму, HoReCa запусяться останніми.

Узагальнюючи вищезазначене, можна визначити головні виклики на ринку праці, спричинені воєнними діями на території України: дисбаланс між попитом і пропозицією на ринку робочої сили; зміни в професійній структурі попиту на працю; зниження рівня оплати праці та багато інших.

Щиро сподіваємося на те, що українська економіка подолає стан турбулентності і Україна поповнить невеликий перелік країн, які успішно відновилися після воєнних конфліктів, створивши українське «економічне диво».

Література

1. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> (дата звернення: 04.06.2022).
2. Аналітична записка МОП. URL: https://ukraine.un.org/sites/default/files/2022-05/UKR_Brief%20note_11May-2022.pdf (дата звернення: 05.06.2022).

УДК 338.46

Сидоренко Т.М., к.е.н., доц.
Державний торговельно-економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Події, які відбуваються в Україні, негативно впливають на усі сфери економіки України. Готельно-ресторанний бізнес теж зазнає значних втрат, оскільки велика кількість готельно-ресторанних закладів не повністю функціонують, перепрофільованими або є зачиненими взагалі. Доцільно також відзначити, що готельно-ресторанний бізнес, будучи складовою індустрії гостинності, є одним із найперспективніших напрямів розвитку національної економіки, тому не значна кількість готельно-ресторанних закладів працюють та запрошуюють відвідувачів. Ефективне функціонування сфери готельно-ресторанного бізнесу є позитивним показником змін в економіці держави, її регіонів та важливою передумовою активізації розвитку міжнародних зв'язків.